

SXEDIO.GD1

23.2.1954: ΕΝΑ ΝΕΟ ΟΧΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ ΣΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΣΕ ΔΙΜΕΡΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ ΟΤΑΝ Ο ΛΟΡΔΟΣ ΜΟΝΣΤΕΡ ΔΗΛΩΝΕΙ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΟΤΙ Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ

Καθώς ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος συνέχιζε τις επαφές του στην Αθήνα, στο Λονδίνο άλλα τεκταίνονταν και επίσημες δηλώσεις που γίνονταν έκλειαν για καλά την πόρτα για περαιτέρω επαφές με την Ελλάδα, όπως ζητούσε ο Παπάγος, πράγμα που προκαλούσε ακόμη περισσότερο τα αισθήματα του Παπάγου, ιδιαίτερα μετά τις "πλάτες" του Ηντεν στην Αθήνα.

Κατά τη συζήτηση που έγινε στις **23** Φεβρουαρίου **1954** ο υφυπουργός Αποικιών Λόρδος Μόνστερ, δήλωσε απερίφραστα στη Βουλή των Λόρδων ότι η στάση της βρετανικής κυβέρνησης έναντι της Κύπρου παρέμενε αμετάβλητη, μια δήλωση που αποτελούσε ακόμα ένα όχι στην αξίωση του Παπάγου και των Κυπρίων για διμερείς διαπραγματεύσεις.

Η συζήτηση έγινε έπειτα από δήλωση του πρώην Κυβερνήτη της Κύπρου Λόρδου Γουίνστερ για την Κυπριακή κατάσταση.

Είπε ο Γουίνστερ:

"Η πολιτική κατάσταση στην Κύπρο ρυθμίζεται αποκλειστικά από το ενωτικό κίνημα το οποίο παρέχει κοινό βήμα στην Εκκλησία και τους κομμουνιστές, γεγονός πιθανόν μοναδικό σε όλο τον κόσμο. Οι πλέον φανατικοί από τους υποστηρικτές της ένωσης υποστηρίζουν την αποκατάσταση της νήσου, στις μητρικές αγκάλες της Ελλάδας". Αλλά εάν επρόκειτο να δοθεί η Κύπρος στην Ελλάδα, τούτο δεν θα ήταν επιστροφή στην Ελλάδα, διότι η νήσος ουδέποτε κατείχετο ή κυβερνήθηκε από τη Ελλάδα.

Από όλες τις χώρες οι οποίες δοκίμασαν να κυβερνήσουν την Κύπρο οι βρετανοί έφεραν μεταξύ

τους μια εντελώς νέα ιδέα. Αυτή είναι ότι η νήσος κατοικείται από Κυπρίους ότι τα συμφέροντα των πρέπει να θεωρούνται ότι συνιστούνται από τέτοια ζητήματα όπως η παιδεία ή ανακούφιση από την καταθλιπτική φορολογία, ότι πρέπει να υπάρχει ένα νομοθετικό Συμβούλιο με κυπριακή πλειοψηφία και σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των ανθρωπίνων ελευθεριών, το παρόν σύστημα με το οποίο κυβερνάται η νήσος καθόλου δεν επιδιώχθηκε από μας.

Μας επιβλήθηκε. Είναι ένα σύστημα το οποίο επιθυμούμε πολύ να μεταρρυθμίσουμε. Η Εργατική Κυβέρνηση έκαμε πολύ αποφασιστική προσπάθεια να πείσει τους κυπρίους να κάμουν μια νέα απαρχή. Εισηγήθηκα όπως διεξαχθεί εκλογή Αρχιεπισκόπου και διέθεσα μεγάλα ποσά σε χορηγήματα ανάπτυξης. Κάλεσα τον κυπριακό λαό να σχηματίσει συμβουλευτική συνέλευση και να βοηθήσει στη σύνταξη φιλελεύθερου συντάγματος για τη χώρα.

Η απάντηση στις προσπάθειες αυτές ήταν το πλήρες μποϊκοτάζ από την Εκκλησία. Κάθε είδος συνεργασίας απερρίφθη από τον Αρχιεπίσκοπο. Είπε στην πράξη: " Ένωση ή τίποτε". Ένα από τα δύσκολα στοιχεία ήταν ότι οι Κύπριοι ουδέποτε κυβέρνησαν τους εαυτούς τους και κατά καιρούς ανέπτυξαν μερικά από τα χαρακτηριστικά της ατυχούς διακυβέρνησης.

Δεν γνώρισαν καθόλου αυτοκυβέρνηση και ήταν δύσκολο να μάθουν. Ήσαν πολύ διστακτικοί να εκφράσουν τις πολιτικές απόψεις τους δημόσια. Κατά τις ημέρες αυτές του εθνικισμού θα ήθελα να δω τους νέους κυπρίους να επιθυμούν αυτοκυβέρνηση. Αλλά οι κύπριοι δεν έδειξαν τέτοια κλίση. Φαίνονται ικανοποιημένοι να μεταβάλουν τη μια κυβερνώσα δύναμη με άλλη, φαίνονταν ότι δεν είχαν καμιά απολύτως σκέψη για ανεξαρτησία. Η ελληνική Κυβέρνηση συμπεριφέρθηκε πάντοτε καλώς στο ζήτημα της ένωσης. Ουδέποτε οι ελληνικές αρχές ενθάρρυναν τη δημοκοπία και την προπαγάνδα. Πράγματι κατά καιρούς έδιδαν την εντύπωση ότι απεθάρρυναν την επιμονή του Αρχιεπισκόπου, δεν είμαι αρμόδιος, για

να φθάσω στο υπέρτασμα αυτό, το οποίο αποτελεί απλώς προσωπική μου γνώμη".

Στη συνέχεια ο Λόρδος Γουίνστερ αναφέρθηκε στο δημοψήφισμα που διενήργησε η Εθναρχία το **1950** το οποίο είπε ότι έγινε με βάση το ρωσικό πρότυπο και μετά διερωτήθηκε το τι μπορούσε να κάμει η Αγγλία για το Κυπριακό.

Πρόσθεσε:

"Η Κύπρος μπορούσε ή να δοθεί καθ' ολοκληρία στην Ελλάδα ή να δοθεί σε αυτή αφού η Αγγλία διατηρήσει λιμενικές διευκολύνσεις είτε την άλλη λύση, εφ' όσον ενεργεί προς τούτο το κομμουνιστικό στοιχείο. Οι μειονότητες πρέπει να ληφθούν υπόψη, περιλαμβανομένων των τούρκων οι οποίοι εκυβέρνησαν την Κύπρο για **300** χρόνια.

Δεν είναι της γνώμης ότι η πρόταση ότι οι κύπριοι πρέπει να έχουν διπλήν υπηκοότητα ελληνική και αγγλική, θα τύγχανε μεγάλης υποστήριξης ή ότι τούτο θα ήταν πρακτικά εφαρμόσιμο και ότι θα αποτελούσε λύση του προβλήματος. Εάν πάλι η Αγγλία συντάξει σύνταγμα και επιβάλει τούτο στη νήσο όπως έγινε εισήγηση, είμαι βέβαιος ότι θα εύρισκε την ίδια αντίθεση από μέρους της Εκκλησίας την οποία βρήκε το πρώτο σύνταγμα.

Ο Γουίνστερ συνεχίζοντας αναφέρθηκε στην αίτηση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στον ΟΗΕ και πρόσθεσε:

"Δεν υπάρχει λόγος να ανησυχούμε. Οι Κύπριοι δεν μπορούν να προσάψουν κατηγορίες για απάνθρωπη μεταχείριση, για αδικία ή για έλλειψη ευημερίας. Τίποτε δεν βρίσκεται μεταξύ της Κύπρου και του Συντάγματος, εκτός από τους Κυπρίους. Ο Αρχιεπίσκοπος δεν μπορεί λοιπόν να τύχει μεγάλη ενθάρρυνση, εάν αποταθεί στα Ηνωμένα Έθνη.

Γνωρίζω ότι δεν θα αρέσουν στους Κυπρίους πολλά από όσα είπα σήμερα, δεν σας θεωρούν φίλους τους, όταν δεν λέγετε ότι επιθυμούν να ακούσουν. Αλλά οι Αγγλοι οι οποίοι έχουν πείρα της Κύπρου, αισθάνονταν βαθειά εκτίμηση προς τη νήσο και τους κατοίκους της. Παρ'όλες αυτές τις πολιτικές

δυσχέρειες περπάτησα εντελώς μόνος σε όλη την Κύπρο και ουδέποτε άκουσα μια αγενή έξι, έχουν φιλικά και εγκάρδια αισθήματα και είναι φιλόξενοι. Και μπορώ να πω ότι όταν μετέβαινα στα χωιρά τόσο ευχαριστούντο να με βλέπουν, όσο ευχαριστούμουν και εγώ να τους βλέπω αυτούς".

Ο Γουΐνστερ αναφέρθηκε στην πρόοδο που επιτεύχθηκε στην Κύπρο, όπως είπε, κατά τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής και κατέληξε με την ευχή "ο Θεός ας ευλογεί την Κύπρο".

Ο επίσης εργατικός βουλευτής και πρώην υφυπουργός Αποικιών Λόρδος Ογκομορ ανέφερε:

"Η Κύπρος αποτελεί ιδιότυπο στοιχείο των τρεχουσών Κοινοπλιτειακών υποθέσεων. Ενώ σχεδόν κάθε βρετανική αποικία πιέζει για αυτοκυβέρνηση η Κύπρος δεν την επιθυμεί. Λυπάμαι διότι δεν μπορεί να εισηγηθεί άλλη λύση από τη γενόμενη από το Λόρδο Γουνίστερ ότι η παρούσα πορεία πρέπει να συνεχισθεί. Είναι λυπηρό συμπέρασμα. Οπως πιστεύει οι Κύπριοι ενδιαφέρονται λιγότερο για την Ένωση παρά για τα οικονομικά ζητήματα της χώρας τους, τα οποία απασχολούν σήμερα περισσότερο τη σκέψη τους παρά τα συνταγματικά ζητήματα. Τα ζητήματα της Μέσης Ανατολής ουδέποτε άλλοτε προηγουμένως χρειάστηκαν τόσο λεπτό χειρισμό όπως σήμερα".

Στη συνέχεια πήρε το λόγο ο επίσης εργατικός Λόρδος Λίστουελ που είχε διατελέσει στο παρελθόν υφυπουργός Αποικιών:

"Όσον ικανή και προοδευτική και εάν είναι η Βρετανική διοίκηση δεν πρόκειται να κερδίσει τη συνεργασία και καλή θέληση του κυπριακού λαού εφ' όσον δεν μετέχει στην πολιτική εξουσία και ευθύνη. Το πολιτικό αδιέξοδο είναι λυπηρό διότι στερεί την Αγγλία από τη συνεργασία των Κυπρίων στη διοίκηση της νήσου και εμποδίζει την πολιτική πρόοδο προς ένα βαθμό αυτοκυβέρνησης. Δεν είναι λιγότερο λυπηρό διότι μειώνει τη στρατηγική αξία της Κύπρου σε καιρό πολέμου.

Δεν μέμφομαι την παρούσα κυβέρνηση ή οποιανδήποτε προηγουμένη τέτοια για το παρόν

αδιέξοδο. Δεν είναι σφάλμα της Αγγλίας το ότι η προσφορά του 1948 δεν έγινε αποδεκτή. Με μια εγγύηση για την κυπριακή πλειοψηφία στο νομοθετικό συμβούλιο και με άλλα προταθέντα μέτρα το σύνταγμα τούτο θα δώσει στην Κύπρο ένα γνήσιο κοινοβουλευτικό σύστημα και μια υγιή απαρχή κοινοβουλευτικής μεταρρύθμισης.

Είναι εξαιρετικά λυπηρό το γεγονός ότι δεν υπάρχει σημείο μεταβολής απόψεων στην προσφορά αυτή. Εάν δεν υπάρχει βάσιμη ελπίδα ότι θα γίνει αποδεκτό το σύνταγμα τώρα ή στο μέλλον, η Κυβέρνηση πρέπει να εκλέξει κάποιαν από της λύσεις τις οποίες ανέφερε ο Λόρδος Γουίνστερ, θα μπορούσαμε να ετοιμασθούμε ή να επιχειρήσουμε νέα προσπάθεια θραύσης του αδιεξόδου, τέτοια απόπειρα θα έπειθε τουλάχιστον τους επικριτές μας για τις έντιμες προθέσεις μας. Η μόνη λύση από όσες μπορεί να κρίνει είναι η επιβολή του συντάγματος του 1948 με ή χωρίς της συγκατάθεση του ενδιαφερομένου λαού".

Ο ανεξάρτητος Λόρδος Κίλλεαν αναφέρθηκε κυρίως στη στάση της Ελλάδας:

"Υπήρχε στην Ελλάδα ισχυρό φιλο- Αγγλικό αίσθημα. Αλλά το ζήτημα της Κύπρου δημιούργησε εξαιρετικά ισχυρές δυσαρέσκειες. Υπάρχει κίνδυνος να φθείρουμε τις καλές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών εάν αφήσουμε τις δυσαρέσκειες αυτές θα εξελιχθούν σε μεγάλο βαθμό. Το αίτημα για την Ένωση είναι πανελλήνιο".

Ο υφυπουργός Αποικιών Λόρδος Μόνστερ περίμενε υπομονετικά όλους τους ομιλητές πριν ανέλθει στο βήμα. Και σαν πήρε το λόγο προσπάθησε να χρυσώσει το χάπι αναφέροντας μερικούς εντυπωσιακούς αριθμούς γύρω από την ανάπτυξη της Κύπρου:

"Η Κύπρος ευημερεί σήμερα περισσότερο από οποιανδήποτε άλλην περίοδο της Ιστορίας της. Το εμπόριον της ακμάζει και η θέση της είναι ισχυρή, γίνεται πρόνοια για νέες βιομηχανίες, βελτιώθηκαν και εξακολουθούν να βελτιώνονται οι λιμενικές διευκολύνσεις και ιδρύθηκε πρόσφατα κεντρικός

ηλεκτροπαραγωγικός σταθμός. Συνολικά έχει εγκριθεί κονδύλι **15** εκατομμυρίων λιρών για σχέδια ανάπτυξης. Από το ποσό αυτό δύο εκατομμύρια λίρες καταβλήθηκαν βάσει του σχεδίου αποικιακής ανάπτυξης και ευημερίας και πέντε εκατομμύρια λίρες συνελέγησαν στην Αγγλία για το σχέδιο κεντρικού εξηλεκτρισμού, παρ' όλον ότι η κυριότερη βιομηχανία στην Κύπρο είναι η γεωργία, αναπτύχθηκαν και άλλες νέες βιομηχανίες. Μια εταιρεία τσιμέντου ανήγειρε νέο εργοστάσιο και μια εταιρεία Αμιάντου εγκατέστησε εργοστάσιο ζαχαροπήκτων, μια δε βρετανική εταιρεία προτίθεται να ιδρύσει εργοστάσιο κονσεβροποιίας καρπών.

Ποσό **828.000** λιρών δαπανήθηκε ή πρόκειται να δαπανηθεί για τις ιατρικές και τις κοινωνικές υπηρεσίες, η εξαφάνιση των κωνόπων οι οποίοι προκαλούσαν μαλάρια έδωσε στην Κύπρο το χαμηλότερο ποσοστό θνησιμότητας στον κόσμο. Ποσό **629.000** λιρών δαπανήθηκε ή πρόκειται να δαπανηθεί για την παιδεία και σχεδόν **500.000** λίρες διατέθηκαν για βελτίωση χωριών. Οι αρχές της Κύπρου μπορούν να είναι περήφανες για τις εκπαιδευτικές διευκολύνσεις. Υπάρχουν **66.000** παιδιά στα δημοτικά σχολεία και **16.000** στις σχολές Μέσης Παιδείας.

Υστερα ο Μόνστερ αναφέρθηκε και στο πολιτικό θέμα και καθόρισε τη θέση της Κυβέρνησης του συνίστατο σε επανάληψη προηγούμενων διεκρινίσεων. Καμμία μεταβολή.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε στη προσφορά για σύνταγμα στην Κύπρο και πρόσθεσε:

" Το ζήτημα βρίσκεται στο ίδιο σημείο στο οποίο βρίσκονταν κατά τον Αύγουστο του **1948**. Η προσφορά εκείνη ουδέποτε αποσύρθηκε και εναπόκειται στους ηγέτες του Κυπριακού λαού να δείξουν την θέληση να λάβουν ενεργό και εποικοδομητικό μέρος σε κάποια συνταγματική πρόοδο".

Ο Λόρδος Αχμερστ είπε στη συνέχεια ότι η επιβολή συντάγματος ως και της αγγλικής γλώσσας θα έλυαν όλα τα προβλήματα στην Κύπρο ενώ ο Λόρδος

Γουΐνστερ που είχε ανοίξει και τη συζήτηση είπεν ότι άκουσε με ικανοποίηση την κυβερνητική στάση:

"Θα βοηθήσει αυτή το νέο Κυβερνήτη και τη διοίκηση, οι οποίες θα αντιμετωπίσουν δηλητηριώδεις επιθέσεις των εγχωρίων εφημερίδων".

Συμληρώνοντας ο Λόρδος Μόνστερ παρενέβη για να παραπονεθεί ότι μια κυπριακή εφημερίδα χαρακτήρισε τους επισήμους στην Κύπρο σαν "δουλικούς λακέδες των Αγγλοαμερικανικών συμφερόντων για τα πετρέλαια και η συζήτηση έληξε χωρίς αποτέλεσμα."

Στην Αθήνα η αντίδραση της ελληνικής Κυβέρνησης και του Μακαρίου ήταν άμεση και αποφασιστική δήλωση του Λόρδου Μόνστερ.

Ο υπουργός Εξωτερικών της χώρας Στέφανος Στεφανόπουλος δήλωσε την ίδια μέρα απαντώντας σε ερωτήσεις δημοσιογράφων ότι η Κυβέρνηση του δεν επρόκειτο να επηρεασθεί από τη ζήτηση που έγινε στη Βουλή των Λόρδων:

"Δεν πρόκειται να επηρεασθώμεν εκ της διεξαχθείσης εις την Βουλήν των Λόρδων συζητήσεως επί του κυπριακού. Η Κυβέρνησις έχει χαράξει τη πολιτική της επί του Κυπριακού, την οποίαν και θα τηρήση απεργκλίτως".

Εξ άλλου "έγκυροι διπλωματικοί κύκλοι" που στη δημοσιογραφική γλώσσα σημαίνει επισήμους της Κυβέρνησης που δεν θέλουν να αποκαλύψουν την ταυτότητα τους δήλωναν ότι από τις δηλώσεις κατέληγαν στα εξής συμπεράσματα:

"Πρώτον ότι η Κύπρος δονείται απ' άκρου εις άκρον από ένα σύνθημα, το της ενώσεως της με την Ελλάδα.

Δεύτερον ότι το διενεργηθέν δημοψήφισμα απέβη κατά **100%** υπέρ της ενώσεως, και

Τρίτον ότι ούτε οι κομμουνισταί ετόλμησαν να χαράξουν ετέραν γραμμήν από εκείνην, την οποίαν ακολουθεί όλος ο ελληνικός λαός της Μεγαλονήσου, εν τη επιδιώξει της ενώσεως.

Η ελληνική Κυβέρνησις θα αναμείνη μέχρι της 1ης Σεπτεμβρίου ότε συνέρχεται η νέα γενική

συνέλευσις των Ηνωμένων Εθνών, το αποτέλεσμα των ενεργειών της παρά τη Βρετανική Κυβερνήσει προς διακονονισμόν του Κυπριακού ζητήματος. Και εάν παρά πάσαν προσδοκίαν, η αγγλική Κυβέρνησις, εμμείνη εις την αρνητικήν της στάσιν, η ελληνική Κυβέρνησις θα έχη κάθε δικαίωμα διά να προσφύγη εις τον Οργανισμόν των Ηνωμένων Εθνών".

Το ίδιο έντονη ήταν και η αντίδραση του Μακαρίου:

"Αι γενόμενα συζητήσεις δικαιώνουν δυστυχώς την άποψιν μας, ότι η Αγγλία συνεχίζει την ακαμψίαν της και ότι είναι καθαρά ματαιοπονία όπως η ελληνική Κυβέρνησις επιδιώξη να επιτύχη διά διμερών συνομιλιών λύσιν του Κυπριακού ζητήματος".

Στις 26 Φεβρουαρίου ο Μακάριος μετά από συνάντηση του με το Βασιλέα Παύλο την προηγουμένη προέβη σε μακρές δηλώσεις και απαντήσεις στους Αγγλους Λόρδους για όσα είχαν αναφέρει και κατέληξε με την άποψη ότι η προσπάθεια της ελληνικής Κυβέρνησης να επιτύχει διμερείς συνομιλίες με τους Αγγλους ήταν μάταια γιατί οι Αγγλοι δεν έδιδαν την ελευθερία στους λαούς και ζήτησε προσφυγή στον ΟΗΕ για άλλη μια φορά.

Είπε ο Μακάριος:

"Εκ της γενομένης συζητήσεως προκύπτει ότι το Κυπριακόν ζήτημα δεν είναι "κλειστόν" διά την Βρετανικήν Κυβέρνησιν αλλ' υφίσταται μάλιστα ως επισήμως ωμολογήθη, έφερε αυτήν σήμερα εις πολιτικόν αδιέξοδον. Οι Λόρδοι ομιληταί παρεδέχθησαν ότι η Ένωσις της Κύπρου με την Ελλάδα, αποτελεί αξίωσιν ολοκλήρου του ελληνικού Κυπριαού λαού, απέφυγον όμως να υποδείξουν την ενδεδειγμένην λύσιν. Τουναντίον επεκαλέσθησαν επιχειρήματα όλως αβάσιμα, ότι δήθεν η Κύπρος ουδέποτε ήτο τμήμα του ελληνικού κράτους και ότι το ενωτικόν κίνημα υποθάλλεται υπό της Εκκλησίας εχούσης προς τούτο συμμάχους και τους κομμουνιστάς.

Διά τους έχοντας όμως έστω και στοιχειώδεις γνώσεις ιστορίας είναι γνωστόν ότι η Κύπρος υπήρξεν ανέκαθεν ελληνική και νομίζομεν περιττήν συζητήσιν

επί τοιούτου θέματος. Κατασυκοφάντησιν δε θεωρούμεν την αγγλικήν προσπάθειαν να αποδοθή το ενωτικόν κίνημα εις ανίερων συμμαχίαν της κυπριακής Εκκλησίας μετά των κομμουνιστών. Η στάσις των κομμουνιστών υπαγορεύεται απλώς εκ της καθολικότητος του ενωτικού αιτήματος χωρίς μάλιστα τούτο να εμποδίζη την Εκκλησίαν να καταπολεμή τον κομμουνισμόν προ του οποίου την κοσμοθεωρίαν αντιτίθεται ως ασυμβίβαστον προς τον Χριστιανισμόν, ενώ ο περί τοιαύτης συμμαχίας ομιλήσας Λόρδος Γουΐνστερ, ως κυβερνήτης της νήσου, προσεταιρίσθη τους Κυπρίους κομμουνιστάς, εις την αποτυχούσαν προσπάθειαν του προς εισαγωγήν συτνάγματος εις την Κύπρον.

Καίτοι κατά τη συζήτησιν ουδείς ηδυνήθη να αμφισβητήση το γενικόν αίτημα των Κυπρίων διά την Ένωσιν, εν τούτοις εγένετο απόπειρα μειώσεως της σημασίας του προ τετραετίας διεξαχθέντος ενωτικού δημοψηφίσματος με τον ισχυρισμόν ότι το δημοψήφισμα τούτο διεξήχθη κατά το ρωσικό παράδειγμα, δεν έπρεπεν όμως να παρασιωπηθή το γεγονός ότι προεκλήθη τότε να διενεργήση το δημοψήφισμα η ιδία η Βρετανική Κυβέρνησις, την οποίαν και σήμερα ακόμη καλούμεν διά του πλέον δημοκριτικού αυτού μέσου να διαπιστώση, αν αμφισβητή την θέλησιν του Κυπριακού λαού, την οποίαν όμως και να σεβασθή.

Εγένετο επίσης λόγος και περί της προσεχούς προσφυγής εις τον ΟΗΕ και παρετηρήθη ότι οι Κύπριοι δεν δύνανται να διατυπώσουν κατηγορίας δι' απανθρωπίαν, αδικίαν ή έλλειψιν ευημερίας. Αλλ' η εις τον ΟΗΕ προσφυγή μας δεν γίνεται προς καταγγελίαν των μεθόδων διοικήσεως της Κύπρου, της παραβιάσεως των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή της οικονομικής εκμεταλλεύσεως αν και πάντα ταύτα αποτελούν αντικείμενον βασίμων επικρίσεων. Διότι πράγματι η σημερινή βρετανική διοίκησις της Κύπρου υπόδειγμα απολυταρχισμού, δεν εξασφαλίζει στοιχειώδη δικαιώματα ως το δικαίωμα της ελευθερίας εκπαιδεύσεως συμφώνως προς την

επιθυμίαν των γονέων, το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και του συνευαριζέσθαι, τα κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων να απόρρητον της αλληλογραφίας κλπ.

Από οικονομικής δε απόψεως ωδήγησε τον πληθυσμόν και δη τον αγροτικόν εις αθλιότητα, ενώ οι πόροι της νήσου παρέχουν την βάσιν δι' υψηλόν βιοτικόν επίπεδον. Διαρκώς υφίσταται παθητικόν εμπορικόν ισοζύγιον και απομύζησις του ισχνού εισοδήματος των κατοίκων δι' επαχθούς φορολογίας, παρά δε την υψηλήν φορολογικήν επιβάρυνσιν υπερβαίνουσας τας 165 λίρας κατά κεφαλήν, ούτε παραγωγικά έργα άξια λόγου εκτελούνται ούτε κοινωνική πρόνοια υφίσταται. Εκδήλωσις δε της κυβερνητικής αδιαφορίας είναι και η ανεπαρκής μέριμνα διά τους σεισμοπαθείς της νήσου διά την ανακούφισιν των οποίων καίτοι παρήλθον έξη μήνες από της θεομηνίας των σεισμών, ελάχιστα εγένοντο.

Ασχέτως όμως των τρωτών τούτων της Βρετανικής διοικήσεως και ασχέτως των σοβαρών αιτιάσεων αι οποίαι θα ηδύναντο να στηριχθουν εκ τούτων, ημείς αποβλέπομεν εις την ικανοποίησιν του απαραγράπτου δικαιώματος της ελευθερίας και την εφαρμογήν της αρχής της αυτοδιαθέσεως, την οποίαν κατά την παρούσαν φάσιν του αγώνος μας θα επιδιώξωμεν διά του ΟΗΕ.

Εφόσον δε τελικός σκοπός μας είναι η Ένωσις με την Ελλάδα είναι νομίζομεν καθήκον της Ελληνικής Κυβερνήσεως να φέρη το ταχύτερον το Κυπριακόν ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών διά να μη δύνανται οι Άγγλοι επίσημοι ότι είναι "χλιαρά" η στάσις αυτής έναντι του Κυπριακού και "οχληρόν" το ζήτημα τούτο δι' αυτήν.

Νομίζομεν τέλος ότι διά μίαν ακόμη φοράν, απεδείχθηκε εκ της εν τη Βουλή των Λόρδων συζητήσεως ότι οι Άγγλοι δεν δίδουν την ελευθερίαν εις τους υπό την διοίκησιν των λαούς παρά μόνον κατόπιν ισχυράς πιέσεως και μάταια θα είναι η προσπάθεια της ελληνικής Κυβερνήσεως να λύση το κυπριακόν με διμερείς φιλικάς συνομιλίας. Αναμένομεν δε μετά βεβαιότητος ότι η Ελληνική

Κυβέρνησις αναποκρινομενη εις την Πανελλήνιον αξίωσιν, θα προχωρήση αδιστάκτως εις το περαιτέρω στάδιον των ενεργειών της διά την λύσιν του Κυπριακού".